

Motion till riksdagen

1989/90:Fi33

av Gunnar Björk m.fl. (c)

med anledning av prop. 1989/90:96 om skärpt investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten

Bakgrund

Utvecklingen av den svenska samhällsekonomin är utomordentligt bekymmersam. Pris- och kostnadsstegringstakten är bland annat alltför hög. Mycket tyder på att ekonomin närmar sig en svårartad kostnadskris. Den socialdemokratiska regeringen bär ansvaret för detta. Regeringens ekonomiska politik har misslyckats.

En av de viktigaste orsakerna till detta misslyckande är att regeringens politik medfört regionala obalanser. I storstads- och universitetsregionerna, främst Stockholmsregionen, har en stark överhettning tillåtits uppkomma. Brist på bostäder och arbetskraft har där lett till kraftig löneglidning och kraftigt stegrade priser på bostadsmarknaden. Denna överhettning har således medfört inflation, vilken spritt sig till hela folkhushållet. I de icke överhettade regionerna har ledig arbetskapacitet liksom tillgång på bostäder funnits, men de möjligheter till dämpad inflation som detta inneburit har inte utnyttjats.

Centern föreslog redan i början av 1988 (partimotionerna 1987/88:A462 och 1987/88:Bo235) att en investeringsavgift skulle införas riktad mot överhettningen i Stockholmsregionen. Förslaget var följande. Avgiften skulle uppgå till 25 % av byggkostnaden och belasta nyproduktion av lokalytor för kontor och industrier i de expansiva kommunerna i Stockholms län. Avgiften skulle tas ut av byggherren och den skulle inte vara avdragsgill. Mindre tillbyggnader skulle undantas från avgiften. Avgiften skulle tas ut under längre tid för att stimulera till att byggandet styrdes över från kontor och industrier till bostäder. Förslaget innebar vidare att investeringsavgiftens intäkter skulle kunna återföras till Stockholmsregionen för investeringar i bl.a. nyproduktion av bostäder, miljöförbättringar och infrastruktur. I motionerna poängterades storstadsbefolkningens berättigade krav på bostad till rimlig kostnad.

Om en riksdagsmajoritet i detta läge bifallit centerns förslag skulle de inflationsdrivande överhettningsproblemen blivit betydligt mindre än vad de blev. Denna riksdagsmajoritet kunde emellertid inte skapas; också regeringspartiet avslög centerns förslag.

Centern har emellertid fortlöpande återkommit med krav på införande av investeringsavgiften. Detta gjorde vi också i samband med regeringens kom-

pletteringsproposition 1989. Vi föreslog då, liksom tidigare, en 25 %-ig avgift. Avgiften skulle uttas i ett område som benämndes "Stockholm-Uppsala-korridoren". Regeringens ursprungliga åtstramningspaket innehöll inga åtgärder riktade mot överhettningen i storstadsområdena.

I det åtstramningspaket som centern och regeringen sedermera enades om ingick bl.a. att centern fick igenom kravet på införande av investeringsavgiften, dock med vissa modifikationer. Avgiften utgår enligt riksdagsbeslutet under tiden 27 maj 1989–31 december 1990.

Avgiften fick i övrigt följande utformning. Avgiften uppgår till 10 % av den totala byggkostnaden. Avgiften tas ut på oprioriterade byggnadsarbeten. Till detta räknas bl.a. butiks-, kontors-, bank-, hotell- och restauranglokaler, sport- och idrottshallar, förvaltningsbyggnader samt samlings- och nöjeslokaler. Avgiften utgår inte om byggkostnaden understiger 5 miljoner kr. Avgiften tas ut i Stockholms län med undantag av Norrtälje och Södertälje, samt i Uppsala och Håbo kommuner i Uppsala län. Enligt riksdagsbeslutet skulle det vidare "övervägas om inte intäkterna från avgiften senare kan återföras till regionen för bl.a. produktion av bostäder" (betänkande 1989/90:FiU30). Apropå denna återföring till regionen sades vidare att "det bör ankomma på regeringen att närmare överväga denna fråga och till riksdagen återkomma med förslag".

Den nu framlagda propositionen konstaterar att den nuvarande investeringsavgiften inte lett till önskat resultat. Enligt vår mening är det något tidigt att utvärdera avgiftens effektivitet eftersom den endast varit i verkan under drygt 8 månader. Vi anser det emellertid klart att vårt förslag om ett högre avgiftsuttag uppgående till 25 % hade lett till betydligt högre effektivitet än den avgift på 10 % som varit för handen.

Regeringen har nyligen redovisat ett förslag till "krispaket" för den ekonomiska politiken. Merparten av de ingående förslagen har dock ännu inte förelagts riksdagen. Endast ett par propositioner har lämnats. En av dem, proposition 1989/90:95 om allmänt lönestopp, har röstats ner av riksdagen. Regeringen har därefter valt att avgå. Bland de övriga propositioner som lämnats till riksdagen finns den som i denna motion besvaras.

Propositionens förslag

I propositionen föreslås en skärpning av investeringsavgiften. Skärpningen består i följande:

- avgiften höjs från 10 % till 30 %
- avgiftens tillämpning förlängs till att omfatta även byggnadsarbeten som påbörjas under år 1991
- avgiftens geografiska tillämplighet utvidgas till att omfatta också en rad kommuner i Göteborgsregionen.

De nya bestämmelserna föreslås gälla under perioden 9 februari 1990–31 december 1991. De ytterligare kommuner som berörs är Kungsbacka kommun i Hallands län, Göteborgs, Härryda, Kungälv, Mölndals, Partille och Stenungsunds kommuner i Göteborgs- och Bohus län samt Ale och Lerums kommuner i Älvsborgs län.

Propositionen föreslår också att benämningen "investeringsavgift" byts ut

mot "investeringskatt". Vidare sägs att det nu inte är lämpligt att återföra några medel till regionen för bostadsbyggande, utan att ett ställningstagande i ämnet bör anstå.

Mot. 1989/90
Fi33

Centerns överväganden och förslag

Med hänvisning till vad som ovan sagts beträffande vår bedömning av den hittillsvarande avgiftens effektivitet och behovet av en åtstramning i ekonomin anser vi det befogat med en höjning av avgiftsuttaget. Det är nödvändigt för att dämpa den inflationsdrivande överhettningen.

Enligt vår uppfattning skall de influtna medlen från avgiften, med beaktande av konjunkturen, återgå till berörd region för att kunna användas till investeringar i bostadsbyggande, kollektivtrafik och miljöåtgärder. Det är nödvändigt att så sker för att kompensera för avgiftsuttaget och för de kostnader som överhettningen i sig medför inom regionen. Genom att en tidsutdräkt med nödvändighet blir fallet mellan den tid då avgiften betalas in och den tid då medel återförs till regionen, åstadkommes en inflationsdämpande åtstramning. När medlen sedermera används för bostadsbyggande innebär också detta en dämpad inflation genom att utbudet av bostäder ökar vilket på sikt verkar för sänkta priser. Investeringsavgiften med centerns konstruktion och tillämpning har således en dubbelt inflationsdämpande effekt. Investeringsavgiften ger fler människor i berörd region möjlighet till en bostad till rimlig kostnad. Tidpunkten för återförande av avgiftsintäkterna måste anpassas till den ekonomiska konjunkturen.

Med hänsyn till att vissa tecken tyder på en något dämpad byggkonjunktur i de områden där propositionen föreslår att avgiften skall tas ut, anser vi att vårt tidigare förslag om en avgiftsnivå om 25 % är lämplig. Eftersom avgiften inte är avdragsgill och byggföretagens skattesatser sänks under innevarande år, innebär vårt förslag i praktiken en viss uppmjukning gentemot effekten av vårt förslag under tidigare tidsskeden.

Överhettning och överhettningstendenser förekommer i flera regioner i landet men situationen är fortfarande mest tydlig i Stockholm-Uppsala-regionen. Som tidigare nämnts tyder också vissa tecken på en något dämpad byggkonjunktur i såväl Stockholm som Göteborg. Vi anser mot denna bakgrund inte att det i nuläget är lämpligt att utvidga investeringsavgiften också till att gälla Göteborgsregionen. Propositionen avslås i denna del. Höjningen av nivån på avgiften bör också föranleda en ny prövning av områdets geografiska utsträckning inom Stockholm-Uppsala-regionen.

Investeringsavgiften ingick såsom nämnts i det åtstramningspaket som regeringen och centern överenskom om under våren 1989. Meningen med samtliga åtgärder i detta paket var och är att de skall vara konjunkturanpassade. Redan från början bestämdes en borte tidsgräns för flertalet åtgärder, så också för investeringsavgiften. Med beaktande av konjunkturen bör åtgärderna emellertid kunna upphävas tidigare. Utvecklingen i de kommuner i Stockholm-Uppsala-regionen där avgiften uttas bör därför följas noggrant.

Investeringsavgiften gäller som nämnts till utgången av innevarande år. Mot bakgrund av konjunkturläget anser vi inte att det för närvarande är aktuellt med en förlängning av avgiftens tillämpning. Propositionen avslås i denna del.

Vi anser inte att benämningen "investeringsavgift" bör bytas mot "investeringsskatt". Benämningen "avgift" är adekvat eftersom intäkterna enligt vårt förslag skall återföras till den betalande regionen via byggssektorn. Eftersom intäkterna således kan sägas återföras till de avgiftsskyldiga är benämningen "avgift" enligt vårt förmenande den mest riktiga.

Mot. 1989/90
Fi33

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:96 i denna del, beslutar att investeringsavgiften skall uppgå till 25 % i enlighet med vad som i motionen anförts.
2. att riksdagen avslår proposition 1989/90:96 såvitt avser utvidgning av investeringsavgiftens tillämpning till Göteborgsregionen.
3. att riksdagen beslutar att intäkterna från investeringsavgiften med beaktande av konjunkturen skall återgå till berörd region.
4. att riksdagen avslår proposition 1989/90:96 såvitt avser förslaget att ändra benämning på investeringsavgiften.

Stockholm den 21 februari 1990

Gunnar Björk (c)

Görel Thurdin (c)

Gunilla André (c)

Håkan Hansson (c)

Larz Johansson (c)

Ivar Franzén (c)

Martin Olsson (c)

Rolf Kenneryd (c)

Per-Ola Eriksson (c)

